

На основу члана 31. став 1. тачка 2) Статута Централног регистра, 10 број: 1/1-1 од 14.02.2012. године, а у вези са чланом 16. став 1. Закона о заштити узбуњивача ("Сл. гласник РС", број 128/14 - у даљем тексту: Закон), Управни одбор Централног регистра, депоа и клиринга хартија од вредности, на 11. седници одржаној дана 16.11.2015. године, доноси:

ПРАВИЛНИК О ПОСТУПКУ УНУТРАШЊЕГ УЗБУЊИВАЊА

Уводна одредба

Члан 1.

Овим правилником уређује се узбуњивање, поступак узбуњивања, права узбуњивача, обавеза Централног регистра, депоа и клиринга хартија од вредности (у даљем тексту: послодавац) у вези са унутрашњим узбуњивањем, као и друга питања од значаја за узбуњивање и заштиту узбуњивача, у складу са одредбама Закона.

Значење појединих појмова

Члан 2.

"Узбуњивање" - је откривање информације о кршењу прописа, кршењу људских права, вршењу јавног овлашћења противно сврси због које је поверено, опасности по живот, јавно здравље, безбедност, животну средину, као и ради спречавања штете великих размера;

"Узбуњивач" - је физичко лице које изврши узбуњивање у вези са својим радним ангажовањем и поступком запошљавања;

"Одговорно лице" је лице коме су у правном лицу поверени одређени послови који се односе на управљање и пословање или процес рада;

"Радно ангажовање" је радни однос, рад ван радног односа, волонтирање, вршење функције, као и сваки други фактички рад за послодавца.

"Овлашћени орган" је орган Републике Србије, територијалне аутономије или јединице локалне самоуправе или носилац јавних овлашћења надлежан да поступа по информацији којом се врши узбуњивање, у складу са законом.

"Штетна радња" - је свако чињење или нечињење у вези са узбуњивањем којим се узбуњивачу или лицу које има право на заштиту као узбуњивач угрожава или повређује право, односно којим се та лица стављају у неповољнији положај.

Покретање поступка

Члан 3.

Поступак унутрашњег узбуњивања започиње достављањем информације лицу овлашћеном за пријем информације и вођење поступка у вези са узбуњивањем (у даљем тексту: Овлашћено лице), а које је одлуком директора Централног регистра одређено за пријем информације и вођење поступка у вези са узбуњивањем.

Достављање информације

Члан 4.

Достављање информације у вези са унутрашњим узбуњивањем врши се писаним или усменим путем.

Писано достављање информације у вези са унутрашњим узбуњивањем може се учинити:

- 1) непосредном предајом писмена о информацији у вези са унутрашњим узбуњивањем Овлашћеном лицу;
- 2) обичном поштом или препорученом поштиљком;
- 3) електронском поштом.

Обичне и препоручене поштиљке на којима је означено да се упућују Овлашћеном лицу или на којима је видљиво на омоту да се ради о информацији у вези са унутрашњим узбуњивањем може да отвори само Овлашћено лице.

Усмено достављање информације представља непосредно усмено обраћање физичког лица Овлашћеном лицу, са намером достављања информације о унутрашњем узбуњивању, односно покретања поступка у вези са узбуњивањем.

Време пријема информације

Члан 5.

Уколико се достављање писмена о информацији у вези са унутрашњим узбуњивањем врши писаним путем, као време пријема информација послате препорученом поштиљком, сматра се датум предаје поштиљке пошти, а код обичне поштиљке датум пријема поштиљке код послодавца.

Ако је поднесак упућен електронском поштом, као време пријема информације сматра се датум који је назначен у потврди о пријему електронске поште.

Уколико се достављање врши усменим путем, време пријема информације сматра се датум који је назначен у потврди о пријему информације.

Потврда о пријему информације

Члан 6.

Уколико се достављање информације врши писаним путем и усменим путем, приликом пријема писмена о информацији у вези са унутрашњим узбуњивањем, односно приликом узимања узмене изјаве од узбуњивача, Овлашћено лице саставља потврду о пријему информације.

Потврда о пријему информације у вези са унутрашњим узбуњивањем треба да садржи следеће податке:

- 1) време, место и начин достављања информације у вези са унутрашњим узбуњивањем/време и место састављања записника;
- 2) опис чињеничног стања о информацији у вези са унутрашњим узбуњивањем, податке о времену, месту и начину кршења прописа из области радних односа, безбедности и здравља на раду, људских права запослених, опасностима по њихов живот, здравље, општу безбедност, животну средину, указивање на могућност настанка штете великих размера и друго;
- 3) број и опис прилога поднетих уз информацију о унутрашњем узбуњивању;
- 4) податке о томе да ли узбуњивач жели да подаци о његовом идентитету не буду откривени;
- 5) податке о послодавцу;
- 6) печат послодавца;
- 7) потпис лица овлашћеног за пријем информације и вођење поступка у вези са унутрашњим узбуњивањем.

Потврда записник о пријему информације у вези са унутрашњим узбуњивањем може садржати и потпис узбуњивача, као и податке о узбуњивачу, уколико он то жели.

Записник о пријему информације

Члан 7.

Усмено достављање информације у вези са унутрашњим узбуњивањем врши се усмено на записник, који саставља Овлашћено лице.

Записник садржи:

- 1) податке о послодавцу и лицу које саставља записник;
- 2) време и место састављања;
- 3) податке о присутним лицима;
- 4) опис чињеничног стања о информацији у вези са унутрашњим узбуњивањем, податке о времену, месту и начину кршења прописа из области радних односа, безбедности и здравља на раду, људских права запослених, опасностима по њихов живот, здравље, општу безбедност, животну средину, указивање на могућност настанка штете великих размера и друго;

5) примедбе узбуњивача на садржај записника или његову изјаву да нема никаквих примедби на записник и да се у потпуности слаже са његовом садржином;

6) потпис лица овлашћеног за пријем информације и вођење поступка у вези са унутрашњим узбуњивањем;

7) печат послодавца.

Записник о пријему информације у вези са унутрашњим узбуњивањем може садржати и потпис узбуњивача, као и податке о узбуњивачу, уколико он то жели.

Поступање по информацији

Члан 8.

Овлашћено лице је дужно да пре давања изјаве о информацијама у вези са унутрашњим узбуњивањем:

1) обавести узбуњивача о својим правима прописаним Законом, а нарочито да не мора откривати свој идентитет, односно да не мора потписати записник и потврду о пријему информације у вези са унутрашњим узбуњивањем;

2) поучи узбуњивача да своје информације у вези са унутрашњим узбуњивањем даје под пуном материјалном и кривичном одговорношћу, те да давање лажног исказа представља кривично дело предвиђено одредбама закона који уређује кривична дела.

Члан 9.

Овлашћено лице је дужно да поступа и по анонимним обавештењима у вези са информацијом, у оквиру својих овлашћења.

Послодавац не сме предузимати мере у циљу откривања идентитета анонимног узбуњивача.

Члан 10.

Након пријема информације, Овлашћено лице је дужно да по њој поступи без одлагања, а најкасније у року од 15 дана од дана пријема информације.

У циљу провере информације у вези са унутрашњим узбуњивањем, Овлашћено лице предузима одговарајуће радње, о чему се обавештава послодавац, као и узбуњивач, уколико је то могуће на основу расположивих података.

Послодавац се обавезује да предузме све расположиве радње и мере у циљу утврђивања и отклањања неправилности указаних информацијом, као и да обустави све утврђене штетне радње и отклони њене последице.

Члан 11.

Приликом вођења поступка унутрашњег узбуњивања, а у циљу провере информације у вези са унутрашњим узбуњивањем, Овлашћено лице може узимати изјаве и од других лица.

О узетим изјава других лица, Овлашћено лице саставља записник.

На садржину записника сходно се примењују одредбе члана 7. овог Правилника.

Информисање узбуњивача

Члан 12.

На захтев узбуњивача, Овлашћено лице је дужно да пружи обавештења узбуњивачу о току и радњама предузетим у поступку, као и да омогући узбуњивачу да изврши увид у списе предмета и да присуствује радњама у поступку.

Овлашћено лице је дужно да обавести узбуњивача о исходу поступка по његовом окончању, у року од 15 дана од дана окончања поступка.

Члан 13.

По окончању поступка Овлашћено лице:

- 1) саставља извештај о предузетим радњама у поступку о информацији у вези са унутрашњим узбуњивањем;
- 2) предлаже мере ради отклањања уочених неправилности и последица штетне радње насталих у вези са унутрашњим узбуњивањем.

Извештај о предузетим радњама

Члан 14.

Извештај о предузетим радњама у поступку о информацији у вези са унутрашњим узбуњивањем доставља се: 1) послодавцу и 2) узбуњивачу.

Извештај о предузетим радњама у поступку о информацији у вези са унутрашњим узбуњивањем треба да садржи:

- 1) време, место и начин пријема информације у вези са унутрашњим узбуњивањем;
- 2) радње које су након тога предузете у циљу провере информације у вези са унутрашњим узбуњивањем;
- 3) која су лица обавештена о радњама предузетим у циљу провере информације у вези са унутрашњим узбуњивањем уз навођење датума и начин њиховог обавештавања;

4) шта је утврђено у поступку о информацији, уз навођење конкретног чињеничног стања, да ли су утврђене неправилности и штетне радње и њихов и опис, као и да ли су такве радње изазвале штетне последице;

5) потпис лица овлашћеног за пријем информације и вођење поступка у вези са унутрашњим узбуњивањем;

б) печат послодавца.

Члан 15.

Узбуњивач се може изјаснити о извештају о предузетим радњама у поступку о информацији у вези са унутрашњим узбуњивањем у року од 15 дана.

Предлагање мера

Члан 16.

На основу поднетог извештаја, Овлашћено лице предлаже мере у циљу отклањања утврђених неправилности и начин отклањања последица штетних радњи насталих у вези са унутрашњим узбуњивањем у року од 15 дана од дана изјашњења узбуњивача на извештај о информацији у вези са унутрашњим узбуњивањем.

Предлог мера ради отклањања неправилности и последица штетне радње насталих у вези са унутрашњим узбуњивањем обавезно садржи:

1) податке о послодавцу и лицу које саставља записник;

2) време и место састављања;

3) навођење и детаљан опис неправилности, штетних радњи и последица ових радњи у вези са унутрашњим узбуњивањем утврђених извештајем;

4) конкретне мере које се предлажу ради отклањања наведених неправилности и последица штетних радњи насталих у вези са унутрашњим узбуњивањем утврђених извештајем, као и рокови за њихово извршење;

5) образложење због чега се баш тим предложеним мерама отклањају утврђене неправилности и последице штетне радње настале у вези са унутрашњим узбуњивањем;

б) име лица овлашћеног за пријем информације и вођење поступка у вези са унутрашњим узбуњивањем;

7) печат послодавца.

Право на заштиту узбуњивача

Члан 17.

Узбуњивач има право на заштиту, у складу са законом, ако:

1) изврши узбуњивање код послодавца, овлашћеног органа или јавности на начин прописан законом;

2) открије информацију која садржи податке о кршењу прописа и кршењу људских права, вршењу јавног овлашћења противно сврси због које је поверено,

опасности по живот, јавно здравље, безбедност, животну средину, као и податке ради спречавања штете великих размера, у року од једне године од дана сазнања за извршену радњу због које врши узбуњивање, а најкасније у року од десет година од дана извршења те радње;

3) ако би у тренутку узбуњивања, на основу расположивих података, у истинитост информације, поверовало лице са просечним знањем и искуством као и узбуњивач.

Члан 18.

Повезано лице има право на заштиту као узбуњивач ако учини вероватним да је према њему предузета штетна радња због повезаности са узбуњивачем.

Члан 19.

Лице које тражи податке у вези са информацијом, има право на заштиту као узбуњивач, ако учини вероватним да је према њему предузета штетна радња због тражења тих података.

Члан 20.

Лице које је овлашћено за пријем информације дужно је да штити податке о личности узбуњивача, односно податке на основу којих се може открити идентитет узбуњивача, осим ако се узбуњивач не сагласи са откривањем тих података, а у складу са законом који уређује заштиту података о личности.

Свако лице које сазна податке из става 1. овог члана, дужно је да штити те податке.

Лице овлашћено за пријем информације дужно је да приликом пријема информације, обавести узбуњивача да његов идентитет може бити откривен надлежном органу, ако без откривања идентитета узбуњивача не би било могуће поступање тог органа, као и да га обавести о мерама заштите учесника у кривичном поступку.

Ако је у току поступка неопходно да се открије идентитет узбуњивача, лице овлашћено за пријем информације дужно је да о томе, пре откривања идентитета, обавести узбуњивача.

Подаци из става 1. овог члана не смеју се саопштити лицу на које се указује у информацији, ако посебним законом није другачије прописано.

Члан 21.

Забрањена је злоупотреба узбуњивања.

Злоупотребу узбуњивања врши лице које:

- 1) достави информацију за коју је знало да није истинита;
- 2) поред захтева за поступање у вези са информацијом којом се врши узбуњивање тражи противправну корист.

Узбуњивање ако су у информацији садржани тајни подаци

Члан 22.

Информација може да садржи тајне податке.

Под тајним подацима из става 1. овог члана сматрају се подаци који су у складу са прописима о тајности података претходно означени као тајни.

Ако су у информацији садржани тајни подаци, узбуњивач је дужан да се прво обрати послодавцу, а ако се информација односи на лице које је овлашћено да поступа по информацији, информација се подноси руководиоцу послодавца.

У случају да послодавац није у року од 15 дана поступио по информацији у којој су садржани тајни подаци, односно ако није одговорио или није предузео одговарајуће мере из своје надлежности, узбуњивач се може обратити овлашћеном органу.

Изузетно од става 3. овог члана, у случају да се информација односи на руководиоца послодавца, информација се подноси овлашћеном органу.

Ако су у информацији садржани тајни подаци, узбуњивач не може узбунити јавност, ако законом није другачије одређено.

Ако су у информацији садржани тајни подаци, узбуњивач и друга лица су дужни да се придржавају општих и посебних мера заштите тајних података прописаних законом који уређује тајност података.

Забрана стављања узбуњивача у неповољнији положај и накнада штете

Члан 23.

Послодавац је дужан да, у оквиру својих овлашћења, заштити узбуњивача од штетне радње, као и да предузме неопходне мере ради обустављања штетне радње и отклањања последица штетне радње.

Послодавац не сме чињењем или нечињењем да стави узбуњивача у неповољнији положај у вези са узбуњивањем, а нарочито ако се неповољнији положај односи на:

- 1) запошљавање;
- 2) стицање својства приправника или волонтера;
- 3) рад ван радног односа;
- 4) образовање, оспособљавање или стручно усавршавање;
- 5) напредовање на послу, оцењивање, стицање или губитак звања;

- 6) дисциплинске мере и казне;
- 7) услове рада;
- 8) престанак радног односа;
- 9) зараду и друге накнаде из радног односа;
- 10) учешће у добити послодавца;
- 11) исплату награде и отпремнине;
- 12) распоређивање или премештај на друго радно место;
- 13) непредузимање мера ради заштите због узнемиравања од стране других лица;
- 14) упућивање на обавезне здравствене прегледе или упућивање на прегледе ради оцене радне способности.

Члан 24.

Забрањено је предузимати штетне радње.

У случајевима наношења штете због узбуњивања, узбуњивач има право на накнаду штете, у складу са законом који уређује облигационе односе.

Судска заштита

Члан 25.

Узбуњивач према коме је предузета штетна радња у вези са узбуњивањем има право на судску заштиту.

Судска заштита се остварује подношењем тужбе за заштиту у вези са узбуњивањем суду према месту предузимања штетне радње или према месту пребивалишта тужиоца, у року од шест месеци од дана сазнања за предузету штетну радњу, односно три године од дана када је штетна радња предузета.

Завршна одредба

Члан 26.

Овај правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања на огласној табли послодавца и објављује се на интернет страници послодавца, одмах по доношењу.

Београд, 16.11.2015. године
10 бр. 2-9/11-6

ПРЕДСЕДНИК УПРАВНОГ ОДБОРА

Милан Лучић